СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXI. Число 254. Джерзи Сіті, Н. Дж., середа, 31. жовтня, 1923. VOL. XXXI. No. 254. Jersey City, N. J., Wednesday, October 31, 1923. THREE CENTS

НЕПРИМИРИМІ ПОЧИНАЮТЬ КАМПАНІЮ ПРОТИ ПЛЯНІВ ГЮЗА

ВАШІНҐТОН, 29. жовтня. — Непримиримі вороги всякого вмішування Злучених Держав в европейські справи почали вже свій похід проти заходів Гюза довести до межинародної конференції в справі економічних насідків війни. Таким кроком є заява сенатора Меккормика, котрий застерігається проти невідповідного вибору економічних знатоків, що мають заступати Америку на межинародній конференції.

Зі слів Меккормика виходить, що він противиться головно іменованню делегатом банкира, котрий має в своїх руках велику масу довжних скриптів Франції. Меккормик не згадує по имени, кого він має на думці, але з його слів виходить, що він противиться іменованню представником банкира Дж. П. Моргана.

Тому опозиція Меккормика може показатися не стільки атаком на плян Гюза, скільки його попертєм зі застереженням.

СЕКРЕТАР СКАРБУ ПРОТИ ПИНША

ВАШІНҐТОН, 29. жовтня. — Секретар (міністер) скарбу Мелон видав нині до публичного відома листа, якого він написав пенсилвенійському губернаторови Пиншови у відповідь на його закиди, що буцімто виконанне прогибіційного закона кінчиться невдачею головно через неробство федеральних урядників. В своїм письмі Мелон закидає Пиншови, що він сказав неправду, бо федеральний уряд робить все, що лежить в його силі, щоби захоплювати в свої руки безправні бровари.

СЛІДСТВО В СПРАВІ СКАНДАЛЬНОГО ЗАРЯДУ БЮРА ВЕТЕРАНІВ

ВАШІНҐТОН, 29. жовтня. — Перед сенатовим комітетом, що розслідже урядові надужиття федерального бюра ветеранів, виступав один молочар, котрий заявив, що голова сього бюра відходив до нього з пропозицією, щоби він нанявся вивозити зі шпиталю для ветеранів трунки та наркотики, призначені для хорих жовнірів.

З ПРОЦЕСУ ЗА НІМЕЦЬКІ ХЕМІЧНІ ПАТЕНТИ

ВИЛМИНҐТОН, Делавер, 29. жовтня. — Процес межи федеральним урядом та одною великою хемічною компанією за те, чи вона мала право продавати німецькі хемічні патенти, сконфіскувані федеральним урядом та віддані її до уживання на час війни, ціла справа почала обертатися коло умового здоровля бувшого президента Вилсона. Уряд саме каже, що Вилсон був хорий, коли він надав підприємству права на сі патенти, а підприємство заперечує урядови право підносити такі закиди.

ВІДКРИЛАСЯ КРАДІЖ УРЯДОВОЇ ТАЙНИ

ШИКАҐО, 29. жовтня. — Підчас розводового процесу американського міліонера Стовкса вийшла на верха через допитування свідка Новлеса, котрий колись був американським амбасадором в Румунії, що з американської амбасади в Румунії вкрадено було телеграфічний кодекс (при помочи якого американський уряд міг порозумівається телеграфічно зі своїми амбасадами без того, щоби другі уряди могли розуміти пересилані депеші). Вкрасти мав послугач амбасади, але амбасадор був винуватий на стільки, що його усунено. Кодекс опісля уряд відкупив назад.

БІЙКА В МЕКСИКАНСЬКІМ КОНГРЕСІ

МЕКСИКО, 29. жовтня. — Підчас засідання конгресу прийшло нині серед гостий на ґалерії до кровавої бійки.

Було се підчас промови одного посла, котрий закидав урядови вживанне військової сили при виборах. Острі слова довели до вибуху на ґалерії. Хтось, розярений словами посла, став стріляти, люди кинулися до виходу. Надійшла поліція, поклала конець стріляниці, вивезла одного раненого до шпиталю та арештувала всіх, що мали при собі пальну зброю.

ПРОЦЕС ЗА НАДУЖИТТЯ В КУ-КЛАКС-КЛЕНА

АТЛАНТА, Джорджія, 29. жовтня. — Перед стейтовим судом в сім місті почався процес за те, чи потайну організацію Ку-Клакс-Клен треба віддати в руки урядового зарядчика (ресівера). Одна партія в сій організації обжалове начальника всеї організації, що він дбає за своє збогачення та вживає всіх фондів організації для особистої користи. Мав він сказати раз, що він сподіється заробити 100,000 долярів з одного року урядовання.

ПОСТАВЛЯТЬ ПЕРЕД СУД 400 КЛЕНСМЕНІВ

ПОРТМАВТ, Огайо, 29. жовтня. — Суд відложив на кілька днів переслухання 240 Кленсменів, арештованих при закладанню угольного камення своєї церкви, бо суд хоче збірати на переслухання всіх людий з повіта вмішаних в безправні вчинки Клена.

ЗАХОДИ КОЛО ОРҐАНІЗОВАННЯ КАНЦЕЛЯРІЙНИХ УРЯДНИКІВ ПО БАНКАХ

НЮ ЙОРК, 29. жовтня. — Аґітатори Американської Федерації Праці почали отверто заходи коло зорганізовання урядовців, працюючих по місцевих банках. В банкирськім дистрикті на Вол стріті появилось 20 аґітаторок та розносили по банках летючки за організацією.

ЗА СТРІЛЯННЄ СПІВУЧИХ ПТИЦЬ

Міський суд в Мамаронеку, Ню Йорк, засудив на 55 долярів кари Августа та Мориса Чінчє за те, що вони стріляли співучі птиці, щоби давати їх мясо до „паів“.

ЗАКИДАЄ ПОЛІЦИ МУЧЕННЄ

НЮ ЙОРК, 29. жовтня. — Поставлений перед судом за вбийство женщини Филипинський імігрант Евлогіо Лосадо зізнав, що він признався до вбийства перед поліцією, щоби врятуватися перед муками, на які його поліція від дала, щоби вимусити з нього признанне до вини. Обжалований показував на суд знаки на тілі, що остали в місцях, де один полісмен пік його своїм циґаром.

НАЛЕЖИТЬСЯ ЗАПЛАТА ЗА НАГРОБНУ ПРОПОВІДЬ

Суд признав одному лютеранському пасторови тисячу долярів заплати за те, що він виголосив на гробі померлого фармера зі Су Сіті нагробну промову на домаганнє родини померлого.

ЗАВАЛИЛИСЯ СИДЖЕННЯ В ТЕАТРІ.

В салі одної військової зброївні в Ню Йорку, найманей для боротьби борців, зломився один стовп, наслідком чого завалилася часть сиджень і коло дві сотки людий вийшло зі салі з лекшими та тяжчими поторченнями.

АМЕРИКАНСЬКИЙ ПРИВІТ НА ЮВИЛЕЙ ЧЕХО-СЛОВАЧЧИНИ.

Президент Кулидж вислав президентови Масарикови желання з приводу річниці повстання чехословацької републики.

І ФРАНЦІЯ ПРОТИ ПОЛЬЩІ.

Польська соціялістична газета „Робітнік“ у свойому звіті з останніх виборів до Ради Союза Народів подає, що за вибором Скірмунта до Ради С. Н. зі всіх европейських держав голосувала тільки Італія. Навіть Франція голосувала за вибором Бенеша. Рівнож Румунія і всі держави Малої Антанти голосували проти вибору Скірмунта. „Робітнік“ кінчить статтю дуже сумними рефлексіями на цю тему.

БЕЗРОБІТТЄ В РОСІЇ.

На засіданню пленума професіональних спілок народний комісар праці Шмідт зазначив, що загальне число безробітних в совітських державах складає тепер 600 тисяч людей. По професіям безробітні діляться так: совітські працьовники і некваліфіковані робітники складають 62 відсотків всіх безробітних, кваліфіковані робітники 38 відсотків. Допомога безробітним складається з виплати грошевих допомог і організації громадських робіт. Розмір допомоги кваліфікованим — 3 рублі. Допомогою забезпечено коло 15 відсотків безробітних зареєстрованих на біржах праці. Громадські рботи за браком коштів охоплюють лише незначне число безробітних. Всього по совітських державах на громадські роботи витрачено 4,5 міл. золотих рублів а на цих роботах було зайнято 5,6% загального числа безробітних.

РОЗСТРАТИ І КРАДІЖИ В РОСІЇ.

В Москві арештовано впливого комуніста Краснощекова, голову правління Промислового банку. Разом з Краснощековим арештовано трьох членів правління й багатьох банкових урядників. Краснощековим зроблені кольосальні розтрати, які викликали втрату четверту часть основного і запасового капіталу банку. Слідство встановило, що в зловживаннях Краснощекова брало участь багато впливових комуністів й осіб, що занимають дуже відповідальні посади в вищих урядових органах.

НОВИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ЧАСОПИС.

Дня 11. ц. м, появилося перше число популярного ілюстрованого часопису "Новий Час", який буде виходити двічи в тиждень. Перше число богате змістом, видержане в популярнім, але культурнім тоні, презентується добре.

СМЕРТЬ ДІТЕЙ В ПОЛУМЯХ.

В селі Двар, жовківського повіта, в Галичині вибухла пожежа в будинках Гната Білецького. В замкненій хаті згоріло троє нелітних дітей.

ПЕРЕСЛІДУВАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ПОСЛІВ І СЕНАТОРІВ.

На останнім засіданню польського сойму маршалок заявив, що суди домагаються потягнення до відповідальности за протидержавну акцію таких послів: Підгірського, Васильчука, Чучмая, Козубського, Козіцького, Хруцького, Комаревича, Приступи, Павлюка, Войтюка, Любарського, Маківки (всі з українського клюбу). Реґулямінова комісія польського сойму обмірковує справу домагання прокураторії видати судови кількох сенаторів, між ними сенаторки Левчанівської, яка підписала антипольську брошуру, видану комітетом жінок-Українок.

БОЛЬШЕВИКИ В РОЛІ ОБОРОНЦІВ ЦЕРКВИ.

Совітський уряд звернувся до уряду Естонії з домаганням вернути церковні реліквії, вивезені з Царського Села одним священником підчас відступу армії Юденича. В своїй ноті совітські дипломати зазначають, що вивезені реліквії належать цілому російському православному народові і що їх вірні дуже шанують. Естонський уряд має на увазі відповісти, що розклад непорозумінь між еміґрантами і совітською Росією лежить поза компетенцією естонського уряду.

ЛІКВІДАЦІЯ ДВОХ ПОЛЬСЬКИХ МІНІСТЕРСТВ.

На недільнім засіданню ради міністрів ухвалила зліквідувати міністерство публичного здоровля і міністерство почт та телеграфів. Аґенди тих міністерств передано міністерствам внутрішних справ і торговлі. Сталося це в ціли ощадности.

ВЕЛИКА БРИТАНІЯ НЕВДОВОЛЕНА ІЗ СТАНОВИЩА ФРАНЦІЇ ДО НОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

ЛОНДОН, 29. жовтня. — Відповідь Франції на британсько-американське предложенне у справі нової аліянтської конференції замотала увесь плян.

Сю відповідь вже обговорювано на імперіяльній конференції Великої Британії і на повному засіданню міністерського кабінету. По сих нарадах заявляли в урядових кругах, що правительство Великої Британії імовірно буде домагатись, щоби Франція відкликала свої застереження, які подала, приймаючи нову конференцію у справі полагоди французько-німецького спору.

Британські політики дуже обережно ставляться до справи конференції, бо бояться, аби Америка її не покинула і для того британське правительство перед кождим кроком у сій справі наперед порозумівається з Вашінґтоном.

БЕЛЬГІЯ ВІЗЬМЕ УЧАСТЬ В КОНФЕРЕНЦІЇ БЕЗ ЗАСТЕРЕЖЕНЬ

БРУКСЕЛЯ, столиця Бельгії, 29. жовтня. — Бельгійське правительство вельми зраділо заповідженою участю Америки в европейській конференції задля вирішення французько-німецького спору і заявило, що візьме участь в сій конференції без застережень.

ПРОГОЛОШЕННЄ „РЕНСЬКОЇ РЕПУБЛИКИ“

ВІЗБАДЕН, Німеччина, 29. жовтня. — Провідник ренських сепаратистів др. Дортен оголосив іменем тимчасового правительства Ренської републики, що воно проголошує її самостійною державою; що хоче приняти на себе часть „военних відшкодовань“ Німеччини; та що хоче бути „заборолом мира“.

ТАЙМС ПРОТИ „РЕНСЬКОЇ РЕПУБЛИКИ“

ЛОНДОН, 29. жовтня. — Тутешній Таймс пише з приводу проголошення самостійної Ренської републики, що се поважна справа для аліянтів, бо проголошенне окремої Ренської держави є нарушенням версайського мирового договору. Але рівночасно Таймс глузує собі з тої самостійної републики.

В передовиці з того приводу Таймс пише:

„Що інше проголосити самоуправу свобідно, а зовсім що інше відірвати край від давніх звязків при помочі чужинецьких багнетів. Такзвана „Ренська република“ се соромна річ. Її накинено всупереч волі населення французьким і бельгійським оружем під очевидним впливом Франції. Сепаратисти се маленька банда. Лише їм серед усього населення французька окупаційна влада дозволяє носити оружє.“

Французьке правительство — каже Таймс — не питалось населення через вибори або плебісцит, але ужило наемної зволочі до того політичного „перевороту“.

Вкінці Таймс згадує про промову премієра Пуанкаре, в якій він назвав „переворот“ в Ренщині самочинним і каже, що або він не знає, що говорить, або вірить, що світ не знає.

НІМЕЦЬКИЙ ФЕДЕРАЛЬНИЙ ДИКТАТОР УВЯЗНИВ ЦІЛЕ СОЦІЯЛІСТИЧНЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО САКСОНІЇ

БЕРЛІН, 29. жовтня. — Ґенерал Міллер, на наказ німецького федерального диктатора Штреземана, арештував нині саксонського премієра д-ра Цайгнера і других членів кабінету в Дрезні. Рівночасно німецьке федеральне військо заняло в Дрезні будинок саксонського сойму і другі прилюдні будинки. Військо заняло публичні будинки також і в інших містах Саксонії.

Диктатор Штреземан іменував федеральним комішенером Саксонії д-ра Карла Гайнце.

Увязнений комуністично-соціялістичний саксонський кабінет відказався зрезиґнувати.

АВСТРІЯ ВЕРТАЄТЬСЯ ДО ПРАВИЛЬНОГО ГОСПОДАРСЬКОГО ЖИТТЯ

ГАҐА, столиця Голяндії, 29. жовтня. — Комішенер Ліґи Народів в Австрії, Голяндець др. Ціммерманн, заявив звітчикови тутешної газети „Телеграф“, що Австрія скоро вертається до правильного економічного життя.

Завдяки ощадности і позичці, яку другі держави дали Австрії за почином Ліґи Народів, в Австрії усталено курс гроша і привернено роботи в промислі. Тепер безробіття там постійно зникає. Відродження економічного життя в Австрії, казав він, може бути зразком для других упавших фінансово держав.

ЗМІНИ В ПОЛЬСЬКОМУ КАБІНЕТІ

ВАРШАВА, 28. жовтня. — Польське правительство найшлось тепер в дуже прикрому положенню наслідком невдоволення робітників, ізза дорожні і фінансової руїни держави.

В сю тяжку хвилю польське правительство хоче ратувати ситуацію через зміну осіб в кабінеті. Переведено такі зміни:

Премієр Вітос дістав заступника в особі відомого Войцеха Корфантия.

Міністром заграничних справ іменовано головного лідера вшехполяків Романа Дмовського, а дотеперішний міністер Маріян Сейда остав його заступником.

Міністер просвіти Ґломбінський уступив, а його місце заняв другий вшехпольський провідник Станислав Ґрабський.

Міністром рільництва іменовано Альфреда Хлановського.

Польське правительство хоче завести також фінансові реформи для зменшення видатків держави. Утворено дорадчу раду для міністерства фінансів під проводом міністра фінансів Міхальського, яка має занятись сею справою.

Правительство вже обтяло новий буджет. Він мав виносити $300,000,000, а воно обтяло до $180,000,000.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J, on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Сіті і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тнл. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

В Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ПЕРШИЙ КРОК ДО МИРА.

Американська згода на участь в межинародній конференції аліянтських держав для означення висоти суми відшкодовання, яке має заплатити Німеччина, є без сумніву першим кроком для заведення справдішного мира в Европі.

Правда, переговори ще не установлені, і Франція та Бельгія, котрим такі переговори не по нутру, ще будуть шукати не одної нагоди, щоби до них не допустити, але Злучені Держави своєю економічною повагою вже відай постараються, щоби така конференція відбулася.

І на самій конференції також Франція та Бельгія та французькі льокаї будуть вживати всяких заходів, щоби не дати її довести діла до заміреного кінця. Та все таки самий факт відбуття такої конференції буде мати велике значінне, хочби таке, що Франція буде примушена виложити отверто свої карти на стіл, показати, до якої цілі вона стремить супроти Німеччини.

Очевидно, при конференції вирине на верх, що головними виновниками економічного занепаду Европи є мілітаристична політика Франції та її сателітів, як Польщі та Румунії. Хочби навіть з конференції не вийшов ні один справді реальний плян для полагодження сих питань, то все таки світ буде мав нагоду пізнати богато річий, які інакше без конференції пізнати тяжко. При нинішнім значінню публичної опінії світа навіть такий невеличкий здобуток бувби вже певним здобутком, певним кроком до заведення мира в Европі.

ЧОМУБ НЕ ВИСТАВИТИ ЧЛЕНСЬКОЇ ГРАМОТИ?

Пише до Свободи один член Українського Народ. Союза:

„Я годжуся без застереження на колишні ваші слова, що грамота членьства в Українськім Народнім Союзі є для родини сього члена документом та доказом, що сей член любить свою родину, дбає, аби вона не попала в біду через його смерть або яке друге нещасте, що він її любить так, як батько любити повинен, любить не на словах, а ділом.

„Якже воно так, то чи вартаби написати в ґазеті та візвати всіх членів, аби вони держали свої членські грамоти оправлені в гарні рами та повішені на виднім місци в хаті?

„Чи не варта любов в родині того, аби всі члени бачили перед собою, як їх ботько чи мати дбає за родину?

„Тай чи не вартаб для Українського Народного Союза, аби його документ був у кождій українській родині доказом, що він є над усіми батьками верховним батьком, що він є загальним опікуном для всіх вдів та сиріт, яких батьки та мужі вдалися до нього?"

НА ПОМІЧ УКРАЇНСЬКИМ ІНВАЛІДАМ.

(Писмо зі Львова).

Українське Краєве Товариство Опіки над Інвалідами у Львові поручає ласкавій памяти нашій Суспільности в Америці народніх своїх Героїв-інвалідів з великої визвольної війни, котрі посвятили все своє найдорозше для свого народу, а які переживають тепер тяжкі злидні.

Поміч ласкаво слати через Обєднаннє Українських Орґанізацій в Филядельфії, для українських інвалідів.

Українське Краєве Товариство Опіки над Інвалідами у Львові.

1 ДОЛЯР ДЛЯ ПРОСВІТИ У ЛЬВОВІ

Член львівської Просвіти з Америки і Канади платить ОДНОГО ДОЛЯРА РІЧНОЇ ВКЛАДКИ. За се дістає грамоту і книжочки.

Але сей доляр має в Галичині таку силу, що за нього можна ще й побільшити і розширити просвітну роботу в старому краю, але, розуміється, тільки тоді, як з Америки прийдуть ТИСЯЧІ ЧЛЕНІВ з однодоляровою вкладкою.

Нині лях іде проти української культури пруськими і московсько-царськими способами. Хоче її силою знищити. Хоче по українських селах насадити польщину — з польською мовою, піснями, літературою, театрами, школою, церквою і т. д.

На сильнійший похід треба сильнійшого відпору.

А силу український відпір в Галичині може дістати лише з Америки — в долярах.

Тож збираймо ту силу і посилаймо до Львова. . . . .

Кождий з нас може післати одного доляра з Америки в листі: Адреса: Tovarystvo Prosvita, Lviv (Lemberg), Rynok 10.

А ще ліпше збирати більше членів і разом відсилати гроші для Просвіти через Земельний Банк Гіпотечний у Львові. Адреса: Zemelnyj Bank Hipotecznyj, Lviv (Lemberg), Pidvale 7.

Тож беріться, Громадяни і Громадянки, до праці (кождий з нас) і пишім до ґазети, які ви осягнули успіхи.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

ОРҐАНІЗУЙТЕ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

К. Лаврінович.

ПРАВОСЛАВНІ „ДУШПАСТИРІ".

(Лист з Волині).

—o—

Важкі часи переживає тепер наша західна Волинь! Опинившись у межах Польщі з усіми лихими „надбаннями" московської неволі, Волиняки стали цілком безсилі проти ворожої навали, яка з такою пляновою жорстокістю стремить до знищення національного характеру сеї частини прадавної української землі. Помимо всяких „парцеляцій", кольонізацій та польонізацій, провадиться шалений похід проти самої віри волинського народу, яка, покищо, є единим його духовим добром, якого не встигли ще видерти із серця. Здавалося-б, що в такий важкий час лихоліття, мусіло-б стати до боротьби все, що тільки свідомо відчуває сю страшну кривду, а в першу чергу — само православне духовенство, для якого ся справа є справою життя і смерти. Однак, як кажуть селяни: — „Мова мовиться, а хліб їсться"...

Православна віра гине, як єресь яка, але нема кому встати й захистити її від руїни, як то було колись за часів Костянтина Костянтиновича Острожського!... Вся вага боротьби, навіть — релігійної, цілковито лягла на плечі одного лише Українського Соймового Клюбу у Варшаві, якого вже й так збираються засадити в тюрму за „антипанствову" роботу. Кидаються сі бідолашні посли на всі боки, як та риба об лід, а наслідків ніяких, бо — як пакувались на Волинь Мазури, так і пакуються, як польонізувалися школи, так і польонізуються, а як замикалися церкви, так і замикаються... Що справді можуть зробити для церкви одні посли, коли панує повна байдужність самого православного духовенства, яке за більшістю заслуговує на назву **попівства** в певнім значінню сього слова. Добра половина сього попівства є політичний фабрикат архиєпископів Антонія та Евлоґія і, які за рідким винятком, цінилися лише поліцією та жандармерією за їх „добросовісну" агентурну службу.

Щоб уявити собі достотно лице нашого православного духовенства, необхідно зробити маленьку екскурсію в недавно минуле й приглянутися до нього ближче.

Отже! Ще до визвольного руху 1905—6 рр., наше духовенство відогравало в духовому життю села досить значну ролю, але коли воно пішло проти визвольних змагань села, повага до нього відразу впала до того, що богато, дійсно інтеліґентних, молодих священиків, не бажаючи ставати у ворожий до села табор, воліли опинитися в „разстригахъ"...

Ще не так давно село тільки й інтеліґентів мало, що піп та дяк, але тепер, коли разом зі школою та революцією зявилися мужицькі інтеліґенти, село швидко стало переоджуватися й визволятися з обіймів темноти, а разом з тим, — традиційних забобонів. Значить, ясно кождому, що не можна тримати відрубних на старому попівському забобоні, що — „хто з простих людей прочитає тричі все святе письмо, той здуріє!"...

Однак забобон сей ще й досі зостається попівською „істиною", не зважаючи на те, що святе письмо давним давно вже читається скрізь і всюди, наслідком чого пастухи поробилися проповідниками нової віри, властиво, евангелізму (баптизму), який поширюється тепер по Волині з нечуваним поспіхом. В минулому в таких випадках любий попик „стригнувби" куди слід доброго доноса й проповідник евангелізму оглянувся-б десь аж на Камчатці, але тепер, коли сам епископ Діонізій служить новим своїм панам без належної заплати, приходиться реаґувати в якийсь инший спосіб. Таким способом, звичайно вважається місіонарська праця, але ця праця зводиться лише до одного „арґумента": — „Начитавшись без ладу святого письма, значиться — просто подуріли"...

Можна сказати, — клясична фраза! Фраза, яка каже богато про духово-розумовий рівень сучасного попівства на Волині. Села стогнуть від насильства й благають помочі від кого-б то не було, а вони — „значиться — просто подуріли"... І „на підставі" сього ні один піп не піде ховати небіжчика, тричі не поторгувавшись із його родиною, не причастить, заки не одержить заплати і не звінчає, коли не поставлять „могорича". Поза тим наше духовенство взагалі якось опустилося й абсолютно не дбає про те, щоби бодай навчитися самоповаги. Про те-ж, щоби підійти ближче до народу, служити службу Божу на його мові, або — щоби працювати на культурно-національному полі, — не може бути мови. Навпаки! Деякі попики, затуживши за давним своїм „заняттєм", з успіхом виписують доноси на „Просвіти", якщо їх заводять самі парохіяни, а також не гидують тим, щоби запакувати кого за „антипаньствовосьць" до криміналу. Словом сказать — „Союзъ Русскаго Народа" має тенденцію перетворитися в „Спулку Польскей Народовосьці"... А наслідки сього такі: церкву забирає польський ксьондз, або замикає її польський староста; обурене селянство цурається навіть віри й добре ще, як наверноться хто до евангелізму, а то просто дичавіє й часто буває так, що гонять своїх „пан-отців" дручками і тоді польська влада тільки посміхується собі в кулак.

Так представляються „панотці" Антонієвсько-Евльоґієвської фабрикації, але не далеко від них утікли й ті, що „все-ж таки скінчили духовну семинарію". Некультурність та неосвіченість їх просто вражаюча. Невміння шанувати себе, — застрашаюче. Відпорности проти насильства ніякої, а готовність прислужитися, — ганебна. Ось два образки з життя! —

Скликається з наказу епископа церковний „сход", який має обрати титаря. Старенький уже попик іде до будинку церковної школи, в якій тепер з невідомих причин засів якийсь „краковяк", і лагідно просить дати дозвіл заняти на час зборів помешкання, бо мовляв, на дворі негода. Через вікно виглядає „краковяк" і, побачивши „руского попа", навмисне натягає на голову капелюх і виходить на двір. З хвилину бундючливо розглядає низькопоклонну стареньку постать і неуважно кидає:

— „Нє вольно"...

Потім закладає руки в кешені й повільно йде собі „на спацір".

— Ходімо, люди добрі, до церкви! — сумно каже він до обурених парохіян. — Тільки вважайте, щоб не дуже топтатися, бо стежка до церкви через шкільний город іде, то може заборонити...

Налітає на сільську школу „сам пан інспектор". Бачить у кутку образа. Лице його раптом запалюється.

— А чому у вас образ висить у кутку, а не посередині? — питає.

— Та то, прошу пана інспектора, — відповідає піп, — у нас такий звичай...

— Не треба звичаю! — гостро каже інспектор. — Негайно приняти його звідти!...

І тільки енерґійний протест учителя, ображеного в своїх релігійних почуваннях кладуть кінець сій дикій сцені.

При прощанню, піп не утримується, щоб не сказати підхлібно:

— От, ваші ксьондзи вміють виховувати дітей!...

— А так!.. — Задовольнено всміхається інспектор.

Через якийсь тиждень до школи надходить наказ інспектора:

„Сим наказується посилати всіх дітей до костела" і т. д. і т. и.

І посилають дoти, аж доки хтось із батьків не поскаржиться епископові, а сей у свою чергу воєводі. Тоді, звичайно, мало-б бути якесь слідство, але інспектор кличе до себе „на нараду" попа і виходить так, що він свідчить: — „та-ж пан інспектор навіть на думці не мав, щоб посилати до костела православних дітей!"...

Тому нема нічого дивного, що витворюється ще й третя „катеґорія" попів. Чоловік, який служив у польській державній інституції і не має жадної освіти, легко дістається до парафії, коли тільки має за собою добру „польську руку". Досить буде, щоб та рука написала до теперішнього митрополита Діонізія пару слів, як той негайно висвятить його на священика. А ще рік тому, коли сей самий Діонізій був епископом і сидів у Кремянці, то вдавав собою великого украінофіла й під час обізду епархії, скрізь і всюди старався говорити українською мовою. Він-же начеб-то брався за украінізацію церкви і благословляв до видання церковні книжки в перекладі професора Огієнка. Тоді-то деяка частина свідомого духовенства відразу горяче взялася за сю справу і тепер то є найсвідоміщі села, але самих тих священиків там не стало.

Справа в тому, що минулого року під час виборів до сойму та сенату, епископові страх як забажалося бути польським сенатором і, замість того, щоб іти разом з українським народом, пішов з панською орґанізацією „Страж кресова" і... провалився разом зі своїми спільниками. Після свого скандалу, він відразу став нюхатися з архиєп., Евлоґієм, який під сю пору сидить десь в Югославії, надіючись при його допомозі знайти й собі там якесь „приміщення", але таке „приміщення" знайшли йому його польські спільники. Десь уже, як на його щастя, митрополит варшавський Юрій поліг від кулі архимандрита Змараґда й пани негайно посадили на його місце епископа Діонізія. Пізнійше вже був скликаний „синод" із шести епископів, які мали зробити його митрополитом. Однак, тут виникло „маленьке непорозуміння", бо три епископи були проти такого „роблення". Тоді їх арештували, двох вивезли до кордону Радянської Росії й викинули „на той бік", а одного посадили „на покуту" в краківському Кармелитському монастирі, а епископ Діонізій став таки митрополитом і залишився у Варшаві. З того часу він цілком змінився і став вірним слугою своїх „добродіїв". Замикають десь там церкву, — хай собі! „Ревиндикують" прастарий православний монастир, — що робити! Гонить польська влада українських священиків, — зостануться фабриковані попи!...

А польські ксьондзи, знаючи добре „де закопано собаку" і маючи до своїх послуг поліцію, роблять цілі походи на православні церкви та монастирі з метою їх пересвячування". Так „пересвячено" в Острозі церкву найбільшого оборонця православія князя Конст. Конст. Острожського, яка істнує із XVI віку; в Загорові старий монастир, також XVI віку, в Дермані монастир XV віку і так без кінця і краю. В Луцку хотіли так само „пересвятити" катедральний собор, але його на якийсь час захистив посол Марко Луцкевич, зявившись саме в той час, як „настоятель" готувався вже віддати польським ксьондзам ключі. Тепер Марко Луцкевич тулиться на чужині, яко посол-вигнанець, а других послів чекає се саме, як що вони не стануть сліпими і глухими, а такими вони напевне не стануть ніколи...

Про те, як саме „боронять" своєї церкви православні попи се стверджує найновіщий факт вже говорилося, але найкраще „ревендикації" церкви у місточку Варковичі, на Дубенщині:

26. вересня, о 12. годині дня, містечко мало нагоду бути свідком досить цікавого в наші часи явища. Як би в кого була буйна фантазія, то може собі уявити, що ми живемо не в XX віці, а в XV, або принаймні — XVI віці, так пишно й мальовничо розцвітають тепер бучні „наїзди" панів-маґнатів, старостів і їм подібних.

Ще на передодні було оголошено всім правовірним Полякам, щоб зїздилися до Варковичів на „велике свято": відбирати гуртом від „шизматицького хлопства" їх єдину церкву... Для більшої „врочистости" замовили пани-маґнати в сусідньому селі чеську архестру і пожарну команду, а рівно-ж се саме було наказано Варковецькій пожарній команді. „Парада" була-б нічого собі, хоч трохи й не така, як у XV віці, але Чехи та Жиди, як не гаразд „викшталцоне" люди, постаралися ріжними засобами уникнути від сього „свята".

Зійшлося щось коло пятидесяти чоловіка Поляків, а на чолі їх став один справжній маґнат, який спеціяльно для сього приїхав шестернею зі свого маєтку Мізоч. Вивісили скрізь польські національні прапори і стали чекати пана старости. Але коли приїхав староста, в супроводі двох католицьких ксьондзів і цілої ватаги поліціянтів, то виявилося, що брама й церква замкнені, а „почціви рускі людек" зовсім не спішився відмикати.

Одначе, після того, як усі учасники наїзду перепробували замки, стали сходитися й цікаві „русіні". Зійшлося їх більше 200 чоловіка і, вражений впертістю „хлопів", п. староста поїхав до ґміни, де напався на війта, погрожуючи йому негайною висилкою за межі Польщі, як що не дадуть йому ключів. Переляканий війт, плачучи прибіг до мешкання священика, але тут довідався, що ключі забрала до себе громада з недовірря до священика, а сам священик, одержавши якусь „бомагу" з консисторії виїхав поспішно до Кремянця.

Неспокійний війт побіг шукати церковного старости та ключника, але в той час п. староста сам знайшов їх і наказав відвести на „постерунок" і силоміць забрати в них ключі. На „постерунку" їх стали шарпати, погрожуючи дати кождому по 50 нагаїв, на що староста відповів:

— І куля в лоб не поможе, коли ключі громада сховала!...

Тим часом коло церкви йшли суперечки, під час яких старий і сивий дід Михайло Пасічник сказав Полякам:

— Ключі в мене, але віддам їх тоді, як сконаю ось тут, або прийде наказ від митрополита і сойму!...

За це його негайно схопили й посадили до арешту на 3 дні.

Нарешті скінчилося тим, що „панам" надокучило стояти і вони поламали замки коло брами, принесли на цвинтар стіл і стільці і, оголосивши „врочисто" якісь папери на незрозумілій нашому народові мові; склали комісію і стали підписувати якийсь „акт". Крім комісії та присутніх Поляків, заставили ще підписатися війта та солтиса, які потім казали, що нічого з того не розуміли, що саме підписали. Скінчивши сю церемонію і вже нічого більше не зачіпаючи, комісія поїхала до тутешнього дідича Парадовського на бенкет, а по бенкеті з гучними співами розїхалися...

Та не розійшлися так селяни. Негайно вирішили послати свою делеґацію до Воєводи, бо до консисторії не було вже чого їхати. Ще місяць тому, як тільки стало відомим, що громадка Варковицьких Поляків звернулась до влади з домаганнєм ревиндикації православної церкви, яка начеб-то до 1831 року була католицьким костелом Бернадинів, — громада вислала до митрополита, який саме в той час був Кремянці, свою делеґацію. Однак, митрополит її чомусь не прийняв, а Волинська консисторія аж тільки через 10 день повідомила парафіян, що ревиндикації не буде...

Несподіваний виїзд священика стверджував те, що як митрополит, так і консисторія знали про се все і навмисне не хотіли нічого робити.

Вилсаній другій делеґації до Луцка воєвода „постарався" вияснити, що як би громада звернулася до нього ранійш, то він міг-би затримати ревиндикацію на 2—3 роки, але тепер, коли самою сільською владою підписано юридичний акт, то зостається жалкувати на самих себе...

Здається сього досить, щоб уявити собі весь жах того положення, в якому опинилося православне населення Волині завдяки своїм „душпастирям".

Зостається згадати ще про найбільшу Волинську святиню — Почаївську Лавру, яка заснована в 13 віці, але яка в один час була уніятською і в якій є одна церква збудована ґрафом Миколою Потоцьким, що цілком може вистачити для „законної руїни"...

Та Почаївська Лавра, як в минулому, так і сучасному вимагає в сей час спеціяльної розвідки, що постараюся в ближчім часі зробити.

1923 р., 10. жовтня, м. Львів.

РЕЗОЛЮЦІЇ

ПРИНЯТІ ДРУГИМ ВСЕУКРАЇНСЬКИМ КОНҐРЕСОМ У ФІЛЯДЕЛЬФІЇ, ПА., 25. ТА 26. ЖОВТНЯ 1923 РОКУ.

І. Всеукраїнський Конґрес висловлює свою найглубшу пошану упавшим і живучим членам геройської української армії, всім героям революціонерам, розстріляним Ляхами і Москалями, та всім тим, котрі в боротьбі за народні права терпіли муки і перебули тюрми.

II. Другий Всеукраїнський Конґрес заявляє перед цілим світом, що метою українського народу є самостійна, независима, соборна, демократична українська держава на всім просторі українських земель, якої устрій відповідавби бажанням більшости, себто бажанням українських працюючих мас, а в першу чергу інтересам українських селян.

III. (1) Другий Всеукраїнський Конґрес стверджує, що український народ не піддається ніодній окупаційній владі, бореться проти кождого окупанта укр. землі і Конґрес витає сю боротьбу не лише як вислів природно розвиваючоїся народної енерґії але й як неминучий та одиноко можливий шлях до здобуття свободи на цілій території України.

(2) Другий Всеукраїнський Конґрес стверджує, що сувереном української землі під ляцькою, московською і румунською владою є український народ і тому протестує з усією рішучостю так проти рижського трактату з 18-го марта як і проти потвердження його Радою Амбасадорів актом 14-го марта, які являються нарушенням суверенних прав українського народу і знасилуванням принціпу самовизначення народів.

IV. (1) Другий Всеукраїнський Конґрес констатує, що українському народови досі ще не поталанило здійснити й твердо закріпити свою власну державність. Так звана „Українська Радянська Республика" се політичний твір, накинений українському народови зовнішньою силою, московською комуністичною партією, яка й виконує в сій „републиці" найвищу владу на шкоду всі верства українського народу. Ся комуністична влада на Великій Україні завдяки опорови українського селянства мусіла поробити йому значні уступки в области економічної і національної політики а під напором домагань життя мусіла цілковито відмовитися від свойого попереднього змагання до безпосередного заведення комунізму в життю і таким чином цілковито збанкротувала ідейно.

На Великій Україні лишилася гола диктатура комуністичної московської партії, бо наслідком економічної політики сеї партії робітництво на Україні було, як кляса, цілковито знищене.

Геройська боротьба українського селянства за свої права здобула йому володінне всею землею на Великій Україні. Одначе ся боротьба не скінчилася і ведеться далі за те, щоби виповнити сучасну форму української державности українським змістом.

Уважаючи теперішний комуністичний уряд Великої України урядом окупаційним, Другий Всеукраїнський Конґрес заявляє, що всі договори сього уряду і всі зобовязання не є обовязкові для українського народу, бо зроблені його іменем чужою йому владою, в якій він не бере жадної участи.

(2) Другий Всеукраїнський Конґрес уважає, що скиненнє диктатури московської комуністичної партії, приверненнє демократичного ладу і закріпленнє української державности є черговими завданнями українського народу.

V. Другий Всеукраїнський Конґрес уважає, що до осягнення самостійної, соборної демократичної української держави на просторі українських земель під польським окупантом є конечним тісне обєднаннє всіх національно-державницьких протипольських ґруп з метою виховування широких мас української суспільности в дусі безкомпромісової боротьби проти Польщі і доцільної і всецільної орґанізації сеї боротьби на всіх ділянках суспільного життя.

Важним являється, щоби таке обєднанне наступило як найскорійше і сотворило в краю оден політичний центр української визвольної політики і змагань проти Польщі. Сей центр для ведення пропагандистичної акції за кордоном повинен покликати до життя відповідний комітет, який буде являтися закордонним орґаном і заступником краєвого центру.

VI. Другий Всеукраїнський Конґрес витає всякі спроби, ведучі до сотворення політичного центру на українських зем-

лях під польською владою, а такою спробою уважає проект Національного Конгресу Західно Українських Земель.

VII. Другий Всеукраїнський Конгрес уважає, що здобуття держави є можливе лише через активний виступ і боротьбу оружних сил українського народу.

VIII. Другий Всеукраїнський Конгрес вважає шкідливими всякі угодові напрямки і автономічні кличі тому, що вони противляться державницьким стремлінням українського народу і викликують одну лише зневіру.

IX. Другий Всеукраїнський Конгрес рішає візвати американських Українців до як найобильнійших жертв на Боєвий Фонд.

X. Другий Всеукраїнський Конгрес не може диктувати Батьківщині напрямку її політики та методи активної боротьби з наїзниками українських земель, але уважає своїм обовязком вказати на слідуюче: фінансової допомоги українській заграничній політиці не може подати так довго, як довго все українське населеннє під ляцьким ярмом не вибере політичного представництва, яке булоб правне і після волі українського народу та стреміло до ідеалу самостійности українського народу на українських землях. Лише такому представництву Конгрес постановлює матеріяльну і моральну пом та зобовязується піддержувати активну боротьбу з наїзниками так довго, аж доки не сповниться ціль українського народу: вільна, незалежна, самостійна соборна Україна.

Матеріяльна допомога Батьківщині.

1. Зваживши повоєнні лихоліттє на землях нашої Батьківщини, Другий Всеукраїнський Конгрес українських організацій в Америці уважає одним із найважнійших завдань несеннє матеріяльної допомоги краєвим просвітно-культурним та гуманітарним інституціям.

2. Уважаючи школи як оден із найважнійших чинників виховування народу, Другий Всеукраїнський Конгрес обіцює свою найбільшу допомогу нашому краєвому шкільництву.

3. Відносно допомоги Рідній Школі остають в силі всі ухвали Першого Всеукраїнського Конгресу.

4. Другий Всеукраїнський Конгрес вкладає обовязок на нову Екзекутиву подати поміч нашим інвалідам, пресі, видавництвам, політичним вязням та взагалі дати допомогу тим інституціям, які скріплюють відпорну силу нашого народу перед ворогами.

5. Другий Всеукраїнський Конгрес накладає обовязок на округи: Филаделфія, Ню Йорк, Шікаґо, Детройт, Клівленд, Питсбурґ, Провіденс, Бостон і Скрентон зложити протягом року 1923—1924 найменьше слідуючі суми: Ню Йорк 20.000, Филаделфія 20.000, Шікаго 20.000, Детройт 20.000, Клівленд 10,000, Бостон, Гровіденс 10.000, Питсбург 10,000, Вилксбери, Олифант, Скрентон 10.000 долярів.

6. Другий Всеукраїнський Конгрес вкладає обовязок на кождого члена української нації зложити протягом року свій одноднeвий заробіток в найменьшій сумі 5 долярів; збіркою мають занятися окружні ради після вказівок нової Екзекутиви.

7. Для доцільного розділу допомоги Другий Всеукраїнський Конгрес обеднання уважає доконечним збираннє і розділюваннє допомог Батьківщині тільки центральною організацією, бо тільки такий спосіб може причинитися до справжньої допомоги.

(Дальше буде).

ДОПИСІ

БАЛТИМОР, МД.

Мертві душі.

У нас, в Балтимор, є досить Українців, щоб могти жити своїм життєм, як це водиться по других наших громадах. Але нажаль є тут пару таких, що брому ділу. Є тут такий старик, усюди стають на перешкоді до- що всеще кипить ненавистю до всього, що українське, бо він і досі не спізнав, хто він і який його нарід. Він як той маруда, що полишився за свойов армією на кілька миль. Він заєдно торочить й торочить, що він руский та що він не годиться на нічо, що українське.

Оттак прийшло на думку добрим людям, щоб мати свій власний дім на школу і другі потреби. Зібрались ми на мітинґ, який отворив місцевий український парох, о. Маньовський, який пояснив, чому й на що потрібно нам своєї власної, української школи, а саме, щоб наші діти не забули з якого народу походять, щоб навчились любити нетільки Америку, але і свій старий край і обичай.

По цій бесіді забрав голос вище згаданий старий маруда і зачав плести ні це ні те, ще від потопу світа. А закінчив тим, що він дасть тоді свою жертву, як всі пристануть на його думку, щоб всьо було „руске". Дармо пояснив о. М., що „руське" а українське то всьо одно, що перша назва стара, а друга нова і загально принята; — всьо одно, якби був говорив до стовпа.

Відтак говорив ще д. Н. Шулка і представляв, як дуже потреба свого дому, як український нарід і діти польщаться в Балтимор; старі ходять по косцьолах, а свої діти посилають до польської школи.

Коли врешті прийшло до голосовання, усі чесні Українці піднесли руки за тим, що мусимо мати свій власний дім і школу. — Тільки старий маруда понурив в землю свою голову, наче мертвий. Ой біда на нашій еміґрації, що ще чимало між нами є таких мертвих душ. — Проте тимбільший обовязок для живих свідомих Українців, щоб усунути всі колоди і сповнити свій святий народний обовязок.

Іван Ракочий.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ.

Відповідь старому грішникови кацапови.

Заболіла його коло самого серця моя допись і поклик до нашої громади, котра була поміщена в Свободі в ч. 239, в котрій-то дописи я просив українських патріотів, аби не звертали уваги на тих виродків, котрі тепер затирають з радости руки, що наша вітчина знов в московській і польській неводи. Я говорив, щоби викурювали кождий такий прояв спомiж себе і бралися до праці і помагали своїм братам в старому краю скинути ганебне ярмо як польське так і московське.

Видно моя допись спричинила старим грішникам кацапам богато клопоту, бо в ч. 243 Єжидневних нюйорських Ізвестий появилася велика стаття під заголовком „Лікарство на слабі голови". Під тим заголовком писака наплів цілу купу дурниць, а відтак накинувся на часопись „Свободу" уличними лайками. Звичайно це є кацапський спосіб; так само, як колись галицькі кацапи на старокраєву „Свободу" в „Прикарпатскій Руси". Дальше тішиться кацаписко, що наша громада трохи притихла. Я тут скажу за Шевченком: тішся враже та недуже! От вже незадовго наша громада загомонить знова; закипить народня робота, піде віче за вічем, збірка за збіркою на народні ціли, на рідну школу, на інвалідів, на чинну боротьбу проти польської шляхти, а вас вироди будуть викидати з галі, так як вас вже викидали. Дальше він плаче, чому я пишу проти грабіжної Москви; пише, що в Москві куєся здорова думка! Гей кацапи, кацапи! Така сама думка як в твоїй макітрі. Наш український народ вже досить знає ті московські думки, бо вже століттями переносить їх на своїй спині, перше від білих царів, а тепер від червоних! Москалі тільки вміють думати, аби на них другі народи працювали, а особливе наш український народ. А ви, галицькі загорільці кацапи ріжної масти білі й прикрашені червоним московським плащем, мрієте про то, якби то зажити разом з Москалями над нашим народом в Галичині, коли наш нарід скине з себе ганебне польське ярмо. Але не діждетесь того ніколи. Наші герої, коли впораються з польською язвою, то й вам не буде там місця, бо ви нічим не ріжнитеся від галицьких хрунів, які пішли на службу Польщі. Ви думаєте, якби то Москва прийшла на готове до Галичини і прочих українських земель, а вас поробила комісарами; о тоді ви би вивішали всіх мазепинців. На це я вам відповім, що в Галичині ще є досить сухих верб, але для вас. Я вас називаю кацапами, то ви не гнівайтеся, бож ваша допись сама говорить про вась, якої ви кости. Ви в своїй базґранині ані словом не спімнули за Україну, тільки плачете над Москвою і хвалите її чортівські порядки, які заводить тепер над українським народом. А що ви називаєте часопись „Свободу" брехливою шматою, то „Свобода" тим не журиться. „Свобода" вже пережила нетаких недотепів як ви; ми всі старі іміґранти знаємо, що „Свобода" дала українському народови, а саме, що „Свобода" погромила всіх кацапів і піднесла наш народ до національної свідомости. Ви то самі добре знаєте і тому скавулите як скажена собака на „Свободу".

Тепер вас „господина" спитаю: Коли в Москві такі добрі порядки, то якого чорта ви тут заваджаєте? Чом не їдете до того раю на земли? Чи не встид вам тут на буржуїв робити, коли там є своя рідна пролетарська влада? Але ви добре знаєте, що вас там чекає, тому ви ту крутите несвідомим робітникам голови, аби вам було лекше жити. Дальше радить „господин дописуватель" всім патріотам як лікарство читати всі правда добродію: Це читаннє большевицькі шмати. Ваша дуже добре лікарство на воміти.

Славетний письмака підписався „доктор". Ой „господине таваріщ"! Ідіть вперед до справжнього лікаря, щоб вам поправив макітру, а може тоді заспіваєте інакшої.

Трохим Верниволя.

ПОВІТОВИЙ НАРОДНИЙ ЗІЗД В ТУРЦІ.

29. вересня ц. р. відбувся в Турці Пов. Нар. Зїзд. В Зїзді взяло участь 45 делеґатів, переважно селян.

Після отворення Зїзду головою Пов. Нар. К-ку о. Федевичем вибрано предсідником Зїзду о. декана Вол. Венгриновича, а секретарем п. Д. Великановича.

Опісля о. Федевич зложив звіт з діяльности уступаючого П. Н. К-ту і виголосив реферат про сучасне політичне положення. Бесідник обговорив дотеперішні етапи боротьби українського народу за своє найвище право, ролю Трудової Партії в цій боротьбі та плян діяльности в найблищій будуччині, присвячуючи з окрема увагу громадський виборам і справі інтернування Митрополита. Під кінець реферату бесідник відчитав резолюції (ухвалені Нар. Зїздом) і протест в справі інтернування Митрополита. Одноголосно ухвалено.

Відтак п. Д. Великанович виголосив реферат про новий орґанізаційний статут Трудової Партії.

Над обома рефератами вивязалася оживлена дискусія.

Головою Повітового Народного Комітету вибрано о. І. Федевича. До П. Н. К. війшли: д-р Мирон Конрад, Дмитро Великанович, Ольга Петриківна, о. Волод. Венгринович, о. Орест Мартинович, Осип Стець з Турки, Антін Жук з Лімної, Василь Кречківський з Ільника, Юрка Пирганич з Тарнави нижної, Петро Паращинець с. Ілька з Соколок.

До Податкової Комісії вибрано: Івана Заліщука, Ґеню Кузьмаківну, о. Мухнацького і Стахніва.

Делеґати на Народній Зїзд; Д. Великанович, Ґеня Кузьмаківна і д-р М. Конрад.

Вкінці рішено доручити новому П. Н. К. скликати два віча, просвітне і економічне, та запросити волинських послів.

ЧОРНІ ДІЯМАНТИ

РОМАН В ПЯТИ ТОМАХ

МАВРА ЙОКАЯ.

(Переклад з мадярського)

ТОМ ПЯТИЙ.

(95)

Тоді він схопив кінець рури і повертаючи чіп машини, віддав клубок назад свому товаришу з тою ріжницею, що Іван повісив йому тепер кишку на шию, тоді як раніше вона була замотана на рамя.

Шпіцгазе мав почуття, ніби кишка, яка досі важила ледви десять фунтів тепер раптом набула пів цетнара. Кишка раптом зробилась тугою.

„Хутко вперед" почувся голос Івана скрізь рурку.

„Починається пекольна спека!" пробурмотів його товариш ззаду.

„Це вже частина погашеної копальні!" промовив Іван.

До ніг обох були привязані шкляні підніжки. Без цього вони мусілиб почувати, що попіл, в якім вони брели, був ще горячий як жар.

Кавчукова кишка повільно розмотувалась з плеча Шпіцгазе.

А між тим робилось все темнійше.

Ясність, що показувалась перед ними, була рожева.

Під землею жевріло.

Шпіцгазе скаржився, що йому тяжко дихати.

„Тепер ще йде!" потішав його Іван.

Коли вони при одній закрутці ходу обійшли кут, перед ними розгорнулось ціле видовище пекла.

Само пекло!

Вогнений лябіринт, палаючі закрутки якого зінились всіми фарбами світла.

Навколо блакітнувато-зеленого поломені долівки підносяться ясно-червоні міжстінки ходів, що губляться в пурпуровій темряві віддалення, між тим, як з їх шпар виривається сліпляча білість соняшного світла. На палаючім вуглі танцюють демони підземного поломені з зеленим чубом червоною гривою, а з червоного як кіновар склепіння копальні падає золотий дощ: злива скор! З шпар одної і другої стіни шипить виривaючись увільнений ґаз запалюючи світло підземної вогневої ночі, і з глибокої печери виривається вогневий водомет розсипаючи навколо іскри, а над цім усім тягнеться хмара молочної фарби туди і сюди, дотикаючи склепіння, і, здається, наближається до відважних відвідувачів пекла.

Переляканий Шпіцгазе притулився до стіни. Це видовище вплинуло на його нерви.

„Опусти кишки вниз!" крикнув Іван.

Кишки розвились раптом вперед як випущені змії.

„А тепер за мною!" промовив Іван;" кишку тримай на руці."

І по цім він потягнув його за собою.

Шпіцгазе був примушений йти слідом за ним.

Їх же голови були злучені.

Навіть колиб він міг силоміць чи випадково одірватися від нього, то цим він осягнув би лише те, що вугільний ґаз пройшовши скрізь його шолом зараз вбив би його.

Машинально він дав потягнути себе вперед. Пекло і всі його жахи показували перед ним своє моторошне єство!

Цей другий не боїться їх.

Може він також є не людина а й сам якийсь дух, що має чарівну владу над феєрічними духами.

Він іде до краю вогневого моря.

Там він бере кишку, зложену перстнями, з плеча і відкриваючи чіп на її кінці, повертає її в недра пекла.

З отвору кишки здається виривається діямантовий промінь, який бе в середину палаючої геєни.

„Тримайся міцно," згучить голос Івана.

Сила випливаючого з кишки плину витворює темні хмари пари в палаючих недрах землі. Перед хвилею ще сліпляче сяючі просторoні наповнює сіра тінь і могутня течія мав пари ховає раптом обох сміливих.

Один хитається.

„Не бійся нічого!" кричить до нього иньший; „ми тут безпечні."

„Я не можу дихати від спеки! я горю!" стогне другий.

„Не бійся нічого, іди слідом за мною!" говорить перший і тягне слабіючого товариша за собою, через паруючі скелі, сиплючі вогнем горби, всюди, де він бачить вогонь, бризкаючи струмком з кавчукової кишки, що душить і перемагає пекло. Ґаз свище, горяча пара шипить навколо них, переможене полумя вискакує знов вгору — він не боїться нічого. Лише вперед, все вперед. Підземна хмара перекочується через них.

„Ми пропали!" стогне другий смертний, падаючи навколішки від жаху.

„Малодушний!" говорить до нього побoрювач пекла і простягає йому руку, „отже ходім назад."

І він підняв його, як Спаситель підняв потопаючого в морі Петра.

Після цього він намотав знов закриту кишку на шию і вернувся з ним до помпи.

Він закрив її і попровадив свого товариша знов до убиральні копальні.

Шпіцгазе повалився прийшовши туди.

Коли з голов обох чоловіків зняли шкляні шоломи, Шпіцгазе почав хапати повітря як людина, що задихається. Іван дивився на нього з співчуттем.

Робітники поспішили дати освіжуючу лимонаду і натерли їм скрані міцним винним оцтом.

Тоді вони роздягли обох і посадили їх до бодні повної зимної води, по двох секундах вони витягли їх звідти і натерли шерсткими хустками.

Бідний Шпіцгазе почав аж тоді повертатися знов до життя і опановувати своїми пятьма змислами.

Коли вони одягли знов свої звичайні убрання, Іван запитав його: „Ну, мій пане, як сподобалось вам внизу?"

Шпіцгазе був не тімя битий. Він відповів в добрім настрою: „Я не віддам за сто ґульденів, що я був там, але я не хотів би і за двічи стільки зробити це ще раз."

„Ну, тепер ви вже знаєте, що ви маєте написати Керуючій Раді. — Павле, відпровадь цих панів до-дому. Я лишаюся тут провадити роботу далі."

— — — — — — — —

З яким захопленням п. Шпіцгазе змалював цю боротьбу з пеклом у віденських часописях, це представити моглаб лише міцнійша сила уяви ніж моя.

Іван був змальований як Антипрометей, Мойсей, святий Фльоріян.

Всі ці гіперболи і авкеези були беторичними прикрасами, які робили дуже добру службу курсу альпарі.

Дуже природно, що комісія трох урядила цього вечора великий пир. Шампанське лилось рікою. Яким чином шинкар в долині Бонди добув шампанське, це міг би може зясувати пан Роне.

Розпалені шампанським і схвильовані незвичайною хвалькуватістю пана Шпіцгазе, обидва иньші пани так рогорілися, що вони нарешті заклалися зробити також подорож до пекла, яку зробив пан Шпіцгазе з Іваном. Це мало статися зараз же другого дня.

Вони зійшли під проводом одного доглядача вниз до копальні. Івана не було тоді там. Він був десь нагорі.

Обидва пани не дали стримати себе цим.

В убиральні лежали якраз убрання нурців.

Ніхто не мав нічого проти їх наміру.

Вони хотіли зараз одягнути нурецькі убрання.

До вподоби!

Вони хочуть зробити спробу з прилученими один до одного головами.

Їх одягли, насунули їм шоломи і відпровадили їх скрізь дубові двері до пекла.

А тоді — вони ніде не могли знайти вийстя до тунелю.

„Де тут вхід до тунелю?" кричав один.

„Де тут вхід до тунелю?" кричав другий.

Але, що вони кричали, того не чув ніхто окрім них самих. Для світу вони були німими людьми.

Нарешті не знайшовши ніде тунеля, вони вернулись і роздяглися.

„Але куди подівся тунель?" кричали вони гнівно. В їх гніві було дещо з хвалькуватости туелянта, який просувшизши собі цілу ніч голову над тим, як уникнути двобою, дістає лист, в якім викликаний просить о вибачення. Боягуз відступив! кричить він злісно; але в серці тішиться цим.

„Що сталось з тунелем?"

В похміллю, з яким вони встали наступного ранку, вони шкодували розуміється відносно своєї застави, але почуття чести не дозволяло їм відступити від неї.

„Його заложено мішками з піском і замуровано!" відповів їм доглядач.

„А чому тунель замуровали!"

„Цього я не можу сказати."

Дуже розчаровані підприемчиві духи побігли в ріжні напрямки шукати Івана Беренда. На решті всі троє знайшли його при штольні Акційної копальні, де він робив ріжні зарядження.

„Можна вас запитати, чому вийстя до тунеля заложено."

„До вашої роспорядимости!" відповів Іван; „дотеперішні спроби були лише рекоґносціровками з метою довідатися, як функціонує цей засіб до гашення. Нараз ми могли ужити не більше як пятьдесять, шістьдесять відер його. Цього вистачає, щоб загасити один чи другий відкритий хід. Таким чином ми проклали собі шлях до головного огнища пожежи; там вже робота одної людини, цівка одної сикавки не може нічого вдіяти. Що булоб загашено о одну хвилину загорілось би в слідуючу хвилину, а горячу пару, що розвивається при цім, не можна булоб витримати довго навіть в ратунковім апараті. Отже тепер ми проклали рури чотири цалі в діяметрі до самого центру вогня. Коли я вернуся, ми зараз же пустимо в рух парову машину високого давленя, яка протягом чотирох годин викине з резервуару до палаючої штольні десять тисяч відер плину. Це буде рішучо боротьба мої панове."

„До чорта!" промовив пан Шпіцгазе; „чи не скінчиться цей жарт тим, що повставший ґаз розірве цілу копальню і зробить нас мешканцями Геркунума і Помпеї?"

„Не бійтеся нічого! Якраз ця обставина займала мене тепер. Дирекція Акційної копальні зарядила позатикати мішками з піском всі входи до штолень і замурувати їх. А вхід до шахтового колодезя вона зарядила замкнути величезними залізними дверима, на які була покладена груба верства глини. Коли в палаючій штольні, в яку почне литися гасячий плин, виникне маса ґазу з такою силою, що вона мусить вирватися, то залізні двері шахти будуть ратунковим вентілем; ґаз висадить їх і вирветься на волю."

Члени комісії цокали зубами при цім поясненню.

Отже тут готується невеличкий землетрус.

Іван не міг розмовляти довше з трома панами.

Він мусів ще зробити богато зарядженъ.

(Дальше буде).

ПОЗІР УКРАЇНЦІ З НОРТГЕМПТОН, ПА., АЛЕНТАВН, ПА. І ОКОЛИЦІ!
Заходом Чит. Просвіти в Нортгемптон
— відбудеться —
В НЕДІЛЮ, 4. ПАДОЛИСТА 1923

ВСЕНАРОДНЕ ВІЧЕ

в справі допомоги Рідньому Краеви.

Віче начнеться в гали Українсьої Прав. Церкви точно о годині 2. попол.

Приходіть всі, що почуваєте себе правдивими Українцями. Доки вороги тримають наш народ в кайданах, доти нам треба збиратися на ради і нести поміч закованій Україні.

КОМІТЕТ ВІЧЕВИЙ:
Ст. Кудрик, Вас. Шишка.

УВАГА БРУКЛИН І ОКОЛИЦЯ

СВЯТОЧНИЙ КОНЦЕРТ

в нагоди 10-літного ювилея україн-сько-катол. церкви Сошествія св. Духа в Бруклині відбудеться

В НЕДІЛЮ, 4. ПАДОЛИСТА

в гали церковній при 162 N. 5th St., Brooklyn, N. Y.

Початок о годині 4.30 сполудня.
Вступ для дорослих 35 центів, для старших дітий 15 цнт.

З огляду на се, що се є перший свого рода концерт в Бруклині, до як найчисленнійшої участи запрашає всіх Українців і Українок з Бруклина і околиці — КОМІТЕТ. 54-55

МІТИНГИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ЧЕСТЕР, ПА. Тов. Запорожська Січ, від. 388 повідомляє всіх своїх членів, що звичайний мітинг відбудеться в неділю, 4. падолиста. Проситься всіх членів аби були присутні на тім мітингу, бо суть важні справи до полагодження. Неявившийся член заплатить кару 50 цнт. або буде суспендований. — П. Огар, секр.

ПАТЕРСОН, Н. ДЖ. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 64 повідомляє, що мітинг відбудеться в суботу 3. падолиста о годині 7. вечер в гали під ч. 435 Мейн ул. Кождий член має явитись на означений час. Неявившийся член заплатить кару. — В. Григорчук предс.; М. Сас, секр.

ПОДЯКА

Я, низше підписаний член Братства св. Володимира, від. 130 У. Н. Союза, складаю сердечну подяку Головному Урядови Українського Народного Союза за так щиру і скору запомогу, дану мені з фонду убогих в сумі 50 долярів. Рівночасно з тим бажаю як найлучшого розвою нашій організації У. Н. Союза, а урядникам найліпших успіхів в їх щирій праці. Притім взиваю всіх, щоби ставали в ряди нашої так славної організації та щоби других приводили, бо наш Український Народний Союз стає в допомозі як найскорше і найщирійше. — **Дмитро Кіт, Bellevue Hospital, New York City.**

НОВІСТЬ! DETROIT I HAMTRAMCK, MICH. НОВІСТЬ!
ЗАХОДОМ ВСІХ УКРАЇНСЬКИХ ТОВАРИСТВ
— відбудеся —

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 4. ПАДОЛИСТА 1923

в ГАЛИ УКРАЇНСЬКОЇ ХАТИ, під ч. 2240 GRAYLING STREET

КОНЦЕРТ

в память великого дня в історії Українського Народа, 1. падолиста 1818 р. по слідуючій програмі:

1. Вступне слово ....Впр. і Всеч. о. Д. Добротвор; місцевий парох
2. Шевченко-Вербицький: Завіщанне ....на два хори
3. Україно вернися, деклямація ....тов. В. Шаляйко
4. Шевченко-Лисенко: Садок вишневий, сольо............тов. Марія Андріївна
5. Верховина ....Хор мішаний
6. Партицький-Вахнянин: Помарніла наша доля, сольо............Яків Бойко
7. Шевченко: „Гайдамаки", деклямація ....тов. Теодор Дамака
8. Григорієвич-Копко: Мій край, мій рай ....Хор мужеський
9. Відчит ....* * *
10. Шевченко-Давидовський: Україна ....Хор мішаний
11. Дивлюсь я на небо, сольо ....тов. Григорий Конювальський
12. Веселі і сумні спомини, деклямація ....тов. Василь Дорош
13. Владико неба і землі, молитва, сольо ....тов. Андрей Голояд
14. Шевченко-Лисенко: Не вернувся із походу, сольо, тов. М. Топорівська
15. Вязанка українських пісень ....Хор мішаний
16. Шевченко-Лисенко: Ой Дніпре мій Дніпре, сольо............тов. Яків Бойко
17. Шевченко-Воробкевич: Та не дай Господи нікому............Хор мішаний
18. Закінченне.

Вступ 50 центів. Початок о годині 7.30 вечером.
Дірігент Андрій Стисловський.

На се народне свято запрошує до як найчисленнійшої участи всіх Українців — КОМІТЕТ. 53-55

УКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ХОР

ПІД УПРАВОЮ АЛЕКСАНДРА КОШИЦЯ

Сей хор є знаний днесь як один з найславнійших у світі. Українці по цілому світу горді, що їх земляки ведуть провід у народньому співі. Вони рівночасно вказують народам ріжних держав вартість народної пісні та дають їм гарний примір до наслідування. Сей наш хор виступати-ме в

WILMINGTON, DEL.	Thursday, November 1st
YORK, PA.	Saturday, November 3rd
TRENTON, N. J.	Monday, November 5th
FOTTSVILLE, PA.	Tuesday, November 6th
MT. CARMEL, PA.	Wednesday, November 7th
HARRISBURG, PA.	Thursday, November 8th
SCRANTON, PA.	Friday, November 9th
ROCHESTER, N. Y.	Saturday, November 10th
HERKIMER, N. Y.	Sunday, November 11th
PITTSFIELD, MASS.	Monday, November 12th
SYRACUSE, N. Y.	Tuesday, November 13th
ITHACA, N. Y.	Wednesday, November 14th
TORONTO, CANADA	Thursday, November 15th
BUFFALO, N. Y.	Friday, November 16th
UTICA, N. Y.	Saturday, November 17th
POSTON, MASS.	Sunday, November 18th
SPRINGFIELD, MASS.	Wednesday, November 21st
PROVIDENCE, R. I.	Friday, November 23rd

Програма нова сего року. ЕВСЕЙ БІЛОУСІВ, український челіст, знаний як один з найбільших челістів світа, буде виступав на кождому концерті. В Ню Йорку сього року хор буде виступав в меньшій гали більше разів так що кождий буде мав спромогу почути його.

КУПУЙТЕ ТИКЕТИ СЕЙЧАС!

УКРАЇНСЬКИЙ БАЛЄТ В. АВРАМЕНКА НА ХОЛМЩИНІ

Холмський тижневик „Наше Життя" пише:

Дня 1. с. м. до Холма завитав відомий артист — балетмайстер Василь Авраменко зі своїми учнями Волинської трупи. Виступ Авраменка заслугове більшої уваги з огляду як на самого його автора так і напрямок в нашому балеті.

Кілька слів про артиста.

В. Авраменко власним внутрішнім нахилом дійшов до сцени, дитина народу, таланом своїм пробив собі дорогу до освіти та високого культурного рівня. Він в повні сил, безперечно тепер одною з найкращих і найбільш обіцяючих по талану сил мистецького балету не тільки українського, але й европейського. Силою обставин опинившися в Польщі, артист Авраменко зорганізував трупу в таборі, якою захопив польських знатоків балету, на їх запрошенне вперше виступав на польській сцені в Лодзі. Там по першій виставі публика улаштувала йому грандіозні овації; платила в касі за всю салю вдруге та змусила артиста до повторного виконання програми в той же день до 3 години в ночі. Звідтам, запрошений до Кракова, з великим успіхом обїхав Познань. Звідти вертає на Галичину і Волинь. Це турне здобуває йому повний тріюмф. На Волині зі своїми учнями дав 68 виступів майже по всіх містах, містечках та більших селах з небувалим успіхом. 69 виступ в Холмі, хоч без повного збору, привів до ентузіязму всіх присутних на салі.

Тепер артист Авраменко на запрошенне публики і театрально-мистецької секції т-ва „Рідна Хата" підготовлює останній перед виїздом за границю виступ зі своїми учнями. Має він дати ряд виступів на Холмщині та Полісю. Після того, запрошений до Америки, виїздить закордон, де по дорозі остановиться в більших европейських містах і дасть вистави, на яких вперше виступить у своєму новому творі „За Україну", балет на 3 дії.

В Авраменко мистець в повному значінню цего слова. Його рухи, ушляхотнені до тонкости, плястичні постави, міміка, — доведені до віртуозности. Кождий рух його дає глядачеви цілу картину, повну естетичного смаку і життевого змислу.

До балету, так підупавшого за час війни, Авраменко несе новий дух, реалізм життевий; він творить безперечно нову школу в балеті, удоступнюючи цю область мистецтва звичайним смертним. Звідси — його спосіб підготовляти виступи з учнями своєї школи. Фанатик чистого мистецтва жене він з українських мотивів баллету усе наносне, вульгарне тупанне, що наносило ущеб естетичному чуттю в дотепер ставленому у нас „малоросійському гопа-„Горе Ізраїля", з яких він танку". Його „Чумак", „Гонта", цював уривки, се перлини мистецької творчости.

Авраменко не тільки талановитий артист, він рівнож талановитий педагог. Гостинний виступ молоденьких його учнів з Кременця дає цьому найкращій довід. Плястичні рухи типічної української краси Ольги Тимофієвої, жвавість та легкість Сергія Снігура, впрост молитовний настрій на сцені Люби Мацкевич, вільне елястичне парубоцтво Василя Тимофієва, в ансамблі двохпарному давало найкращий ефект. Молодецький шости-літній Левко своєю грацією та школою немало дивував глядачів та справив наймильше вражінне.

Зарівно молоді артистки і артисти — учні як і сам балетмайстер справили глибоке естетичне вражінне на глядачів. Публика нагородила артистів довготревалими оплесками та квітами. Ввечері після виступу аматорський український кружок „Рідної Хати" гостив гостий чаем.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

Р. Л. СТЕВЕНСОН.

КЛЮБ САМОВБІЙЦІВ

(Перевід з англійського)

(Продовженне).

(8)

Увесь слідучию день Сайлес почував себе дуже важним чоловіком; він був тепер певний, що незнакома мусить бути графинею; коли наближився вечер, він точнісенько сповнив усі поручення незнакомої і в умовленім часі був на розі люксенбурського городу. Там не застав нікого. Він переждав майже пів години, вдивляючись уважно в лице кождого прохожого. Він навіть пішов на сусідні роги вулиць і обійшов довкола цілий город, але ніде не найшов графині, готової впасти у його обійми. Накінець, з великою неохотою, він зачав відходити у напрямі свого готелю. По дорозі він нагадав собі розмову, яку підслухав поміж панею, Зефіриною і молодим блондином і ця пригадка занепокоїла його.

— Виглядає, — роздумував він, — що кождий мусить обрізувати нашого дверника. —

Він задзвонив. Брама відчинилася, а проти нього вийшов заспаний дверник зі світлом в руках.

— Чи він пішов? — спитав дверник.

— Він? Кого маєте на мисли? — спитав Сайлес, досить остро, позаяк був росчарований в своїх надіях.

— Я не завважив, щоб він відійшво, —, продовжував дверник, — але я сподіюсь, що ви йому заплатили. Бо ми тут, в цім домі, не любимо мати таких гостий, що не можуть заплатити своїх рахунків. —

— Яка мана залізла вам в голову? — грубо спитав Сайлес. — Я не годен зрозуміти ні слова з усьої тої саламахи. —

— Невеличкий, русявий молодик, що прийшов за своїм довжком, — відповів тамтой. — Про нього я говорю. Хтож інший мігби бути, коли ви мені виразно приказали, щоб я нікого іншого не впустив? —

— Алеж, до біса, розуміється само собою, що він не прийшов, — відказав Сайлес.

— Що я знаю, то знаю, — відрік дверник, зглумливим виразом лиця.

— иТ безличний лайдаку! — закричав Сайлес, чуючи в той самий мент, у якім смішнім він положенню, а заразом переляканий ріжними непокоячими здагадами. Він обернувся і зачав бічи горі сходами.

— Чи не потреба вам світла? — закликав на здогін йому дверник.

Але Сайлес побіг еще швидше ін спинявся аж на шестім поверсі, перед своїми дверми. Тут переждав, щоб видикатись, а рівночасно відчував найгірше прочутте і майже боявя ввійти до кімнати.

Коли врешті переміг себе, він заспокоївся, бо найшов кімнату темною і на перший погляд, ніким не занятою. Він відсапнув. Накінець він був у себе вдома, беспечний; він порішив, що це перший і послідний раз він зважився на таку дурницю. Сірники стояли на малім столичку біля постелі і він почав напомацькі іти в той бік. Коли оттак він посувався, опанував його знова неспокій який однак скоро, переминув, коли він розпізнав, що перешкодою на його дорозі було тільки крісло. Врешті діткнувся занавіси. З положення вікна, яке зарисувалося неясною формою в темноті, він знав, що находиться в ногах ліжка та що йому потреба тільки піти попри нього, щоби дійти до того столичка.

Він опустив руку, але те, що він намацяв нею, не було тільки саме покривало постелі! Під покривалом було щось, що нагадувало людську ногу. Сайлес скоренько підніс руку і на хвилю здеревів.

— Що це — думав — що це значить? —

Він слухав уважно, але не почув ніякого віддихання. Єщераз, з великою напругою, діткнувся того самого місця; але тепер він відскочив на якийкрок і стояв, дрожучи, скаменілий зі страху. Щось лежало на його ліжку. Що воно було, він не знав, але знав, що там щось є.

Переминув якийсь час, заки він міг порушитись. Відтак інстинктовно він найшов сірники і, відвертаючись від ліжка, він засвітив свічку. Як тільки вона заблимала, він спровола обернувся, щоби побачити це, чого боявся видіти. І справді він побачив це, що його найлячніца уява змалювала йому передше. Покривало було затягнене дуже уважно понад подушку, але під ним зарисувалась форма людського непорушного тіла; а коли він скоренько нагнувся і відкинув на бік покривало, він спостеріг русявого молодця, якого бачив на бали минувшої ночи, якого очи дивились на нього широко отворені, без ніякого виразу. Його лице було надуте і счорніле, а з його носа слезила кров.

Сайлес верескнув з жаху, випускаючи з рук свічку і впав на коліна біля постелі.

Із свого задеревіння, в яке попав через своє страшне відкритте, Сайлес зістав розбуджений через довге, тихе пуканне до дверий. Потреба було кілька хвиль, щоби отямитись. Заки він подумав, щоби забеспечитись проти чийогонебудь приходу, вже було запізно. Доктор Ноел, у високій нічній шапочці, з лямпою, яка розсвічувала його подовгасте, бліде лице, протискаючись боком, зазираючи і натягаючи шию як птах, отворив спровола двері і підійшов на середину кімнати.

— Мені здавалось, що чую крик, — озвався доктор, — і думаючи, що вам нездоровиться, я поспішився зайти до вас. —

Сайлес, увесь червоний із лячно бючим серцем, стояв поміж ліжком і доктором; але відповісти йому не спромігся.

— Тут у вас темно, — продовжав доктор; — а однак ви ще навіть не розібрані. Це я бачу своїми власними очима, а притім ваша лице вказує найвиразніще, що вам потреба або приятеля, або лікаря. Скажіть щиро: кого? Позвольте вашу руку, щоб почув, як беться у вас живчик; він правдивий вістун, що діється з серцем. —

Тут підійшов він до Сайлеса, який подався перед ним взад і пробував вхопити за руку; але натуча нервів в молодого Американця вже не могла більше перенести. Горячковим рухом він відсунувся від доктора і кинувшись на долівку зачав страшне плакати.

Як тільки доктор Ноел увидів трупа чоловіка на ліжку, його лице стало мрачне; він підбіг до дверий, які були на пів отворені, запер їх і замкнув на два спусти.

(Дальше буде).

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".